

Sygn. akt II Ka 346/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Krystyna Świącicka
Sędziowie:	SO Bogdan Górski SO Jerzy Kozaczuk (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Walerczak

przy udziale Prokuratora Bożeny Grochowskiej-Małek

po rozpoznaniu w dniu 31 lipca 2013 r.

sprawy **S. D.**

oskarżonego o przestępstwa z art. 191 §2 kk i inne

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 9 maja 2013 r. sygn. akt II K 35/13

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę S. D. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt. II Ka 346/13

UZASADNIENIE

S. D. został oskarżony o to, że

I. w dniu 17 maja 2011 r. na trasie pomiędzy miejscowościami C. oraz Z. i w S., woj. (...) działając w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności związanej z kosztami naprawy i ponownej rejestracji przyczepki samochodowej nr VIN (...) skradzionej mu w nocy z 08/09 września 2010 r. w S. oraz w celu wymuszenia wydania mu dokumentów znajdujących się w posiadaniu D. I. grożąc mu spowodowaniem postępowania karnego za przestępstwo paserstwa, a nadto rozgłoszenia informacji, że D. I. był w posiadaniu skradzionej przyczepki samochodowej, która to wiadomość była uwłaczająca dla jego czci, przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę spełnienia, zmusił D. I. do wydania mu kwoty 5000 zł oraz dokumentów, którymi nie miał prawa wyłącznie rozporządzać w postaci dowodu osobistego i legitymacji służbowej funkcjonariusza Policji, które następnie usunął,

- to jest o czyn z art. 191 § 2 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zb. z art. 276 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,

II. w dniu 17 maja 2011 r. w S. woj. (...) składając zeznania w charakterze świadka mające służyć za dowód w postępowaniu karnym sygnatura akt RSD 2072/10 prowadzonym przez K. w S. będąc uprzedzonym przez przysługującego go funkcjonariusza Policji o odpowiedzialności karnej zakładanie fałszywych zeznań, zeznał nieprawdę, że w dniu 17 maja 2012 r. odnalazł skradzioną mu w 2010 r. przyczepkę samochodową porzuconą przy poboczu drogi za miejscowością C., gdy w rzeczywistości wiedział, że przyczepka ta nie była przez nikogo porzucona oraz zataił prawdę, że wyżej wymieniona przyczepka samochodowa tego dnia była w posiadaniu D. I. i, że od niego ją odzyskał,

- to jest o czyn z art. 233 § 1 kk

Wyrokiem z dnia 9 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Siedlcach:

I. oskarżonego S. D. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt I a/o i wyczerpującego dyspozycję art. 191 § 2 kk w zb z art. 191 § 1 kk w zb. z art. 276 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za czyn ten na podstawie art. 191 § 2 kk w zw. z art. 33 § 2 kk w zw. z art. 11 § 3 kk skazał go na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w ilości 100 (stu) stawek dziennych, ustalając na podstawie art. 33 § 3 kk wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 (dwudziestu) złotych;

II. oskarżonego S. D. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt II a/o i wyczerpującego dyspozycję art. 233 § 1 kk i za czyn ten na podstawie art. 233 § 1 kk skazał go na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk orzeczone w pkt I i II jednostkowe kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył oskarżonemu karę łączną 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby lat 3 (trzech);

V. na podstawie art. 46 § 1 kk z pkt I a/o zobowiązał oskarżonego do naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego D. I. kwoty 5.000 (pięć tysięcy) złotych;

VI. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 580 (pięćset osiemdziesiąt) złotych tytułem opłaty oraz kwotę 1.211,25 (jeden tysiąc dwieście jedenaście złotych dwadzieścia pięć groszy) tytułem pozostałych kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając orzeczeniu

l/ w odniesieniu do czynu z punktu I aktu oskarżenia;

- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na jego treść, a mianowicie art. 4 kpk, 7 kpk, art. 410 kpk polegającą na sprzecznej z zasadami logicznego rozumowania, dowolnej ocenie dowodów, poprzez obdarzenie bezkrytyczną wiarą zeznań D. I. przy jednoczesnym uznaniu, że wyjaśnienia oskarżonego S. D. i zeznania świadka K. P. nie są wiarygodne w części, w której mówią oni o dobrowolnym wydaniu dokumentów w postaci dowodu osobistego i legitymacji policyjnej przez pokrzywdzonego, co skutkowało uznaniem, że S. D. dopuścił się przestępstwa groźby karalnej po myśli art. 191 § 2 kodeksu karnego i przestępstwa z art. art. 276 kodeksu karnego w sytuacji, gdy prawidłowa analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego powinna prowadzić do wniosku, że nie doszło do grożenia pokrzywdzonemu, a wydanie dokumentów miała charakter dobrowolny i przez to obojętny dla prawa karnego,

- obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na jego treść, a mianowicie art. 424 § 1 i 2 kpk poprzez nienależyte i sprzeczne z dyrektywą § 1 tego artykułu wyjaśnienie dlaczego Sąd obdarza wiarą zeznania pokrzywdzonego S. I. przy jednoczesnym odrzuceniu wyjaśnień S. D. i zeznań K. P. oraz braku wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku, w

szczególności co skutkowało uznaniem, że doszło do przestępstwa gróźb karalnych i do tego w postaci kwalifikowanej oraz dlaczego zatrzymanie dokumentów wyczerpuje przesłanki z art. 276 kodeksu karnego,

2/ w odniesieniu do czynu II aktu oskarżenia:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę i mający wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu, że społeczna szkodliwość czynu oskarżonego jest znaczna, w sytuacji, gdy suma okoliczności przedmiotowych i podmiotowych, w szczególności działanie S. D. w określonej sytuacji motywacyjnej, w celu tak naprawdę pomocy policjantowi I. uprzednia niekaralność oskarżonego, jego dotychczasowe uczciwe życie wskazuje na to, że stopień społecznej szkodliwości czynu zarzucanego oskarżonym nie jest znaczny, a wszystkie okoliczności wskazują na to, że oskarżony nie popełni przestępstwa w przyszłości, co skutkować powinno warunkowym umorzeniem postępowania wobec niego.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w odniesieniu do obydwu zarzucanych oskarżonemu czynów i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego, jest zasadna, a zawarty w niej wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji zasługuje na uwzględnienie.

Nie przesądzając kwestii ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie, w ocenie Sądu Okręgowego, należy przyznać rację skarżącemu, iż wydanie przez Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie wyroku nie było poprzedzone wszechstronną oceną zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, a ponadto sporządzone uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych treścią art. 424 kpk.

Zdaniem Sądu Okręgowego, analiza akt niniejszej sprawy, a w tym uzasadnienia sporządzonego do zaskarżonego wyroku, prowadzi do wniosku, iż Sąd Rejonowy dokonując prawno-karnej oceny zarzucanego oskarżonemu w pkt I czynu, skupił się głównie na okolicznościach niekorzystnych dla niego, znacznie upraszczając ocenę dowodów przemawiających na jego korzyść.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji przeprowadzając przewód sądowy niedostatecznie dużo uwagi poświęcił właściwemu zbadaniu istotnych w niniejszej sprawie okoliczności, nie dostrzegł pojawiających się wątpliwości i w zbyt pochopny sposób przyjął, że wobec oskarżonego istnieją podstawy do wydania wyroku skazującego. Tymczasem analiza akt przedmiotowej sprawy wskazuje, że ocena okoliczności uwidoczonych w treści zarzutu zawartego w akcie oskarżenia, budzi wątpliwości co do prawidłowości dokonanej przez Sąd Rejonowy oceny prawno-karnej.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że zasadniczym dowodem, w oparciu o który Sąd meriti orzekł o winie S. D. w zakresie czynu z pkt I aktu oskarżenia, były zeznania pokrzywdzonego, które Sąd I instancji uznał za w pełni wiarygodne, logiczne, konsekwentne i spójne.

Jakkolwiek należy zgodzić się z ustaleniem, że D. I. był konsekwentny w swoich zeznaniach, to jednak wyprowadzanie z samego tego faktu konkluzji, iż z tego powodu złożone przez niego depozycje są wiarygodne, jest daleko idącym uproszczeniem. W szczególności jeśli zważy się na fakt, iż równie konsekwentny jest S. D. twierdząc, iż pokrzywdzony dobrowolnie wydał mu dowód osobisty i legitymację służbową. Powyższe zastrzeżenie jest o tyle uprawnione, że wyjaśnienia oskarżonego znajdują wsparcie w zeznaniach K. P., który równie konsekwentnie twierdził, że wydanie i zatrzymanie dokumentów nastąpiło za zgodą pokrzywdzonego. Co więcej, wydanie legitymacji policyjnej nastąpiło z inicjatywy D. I.. Należy przy tym zwrócić uwagę na charakterystyczny zwrot, którym posługiwali się oskarżony i świadek K. P., relacjonując przebieg zdarzenia. Mówili bowiem, że D. I. powiedział, że jako zastaw da „policyjną szmatę”, przy czym jak podkreślił K. P. określenie to w kontekście legitymacji policyjnej nie było mu znane. Tym bardziej uwiarygadnia to wersję oskarżonego, że wydanie dokumentów nastąpiło dobrowolnie przez pokrzywdzonego,

zaś legitymacji służbowej z jego wyłącznej inicjatywy. Słusznie również podnosi apelujący, że nie jest przekonywujący argument Sądu meriti, iż nielogicznym byłoby dobrowolne oddanie dokumentów wiedząc jakie konsekwencje mogą spotkać funkcjonariusza policji za ich utratę. Niewątpliwie bowiem D. I. liczył na to, że szybko je odzyska. W tym celu przecież niezwłocznie pożyczył i przekazał S. D. pieniądze, po czym odzyskał dokumenty. Gdyby zaś istotnie obawiał się, jak uznał Sąd meriti, konsekwencji utraty legitymacji służbowej, zgłosiłby to przybyłym na miejsce funkcjonariuszom A. S. i M. W.. Powyższe potwierdza, że dokonana ocena materiału dowodowego w zakresie czynu zarzuconego oskarżonemu w pkt I a/o jest niepełna i utwierdza tym samym Sąd odwoławczy w przekonaniu, iż postępowanie w sprawie było przeprowadzone zbyt pobieżnie, co tym samym uzasadnia zarzut apelującego dotyczący obrazy art. 4 i 7 kpk i niewątpliwie musiało doprowadzić do uchylecia zaskarżonego orzeczenia.

Dodatkowo nie sposób nie zwrócić uwagi, iż pomiędzy zaskarżonym wyrokiem, a sporządzonym do niego uzasadnieniem zachodzi istotna sprzeczność treści zamieszczonej w opisie czynu z pkt I z odpowiadającymi jej ustaleniami w części motywacyjnej wyroku, dotycząca okoliczności wejścia w posiadanie dokumentów należących do pokrzywdzonego.

Sprzeczność wynikająca z porównania odpowiadających sobie elementów opisu czynu i uzasadnienia wyroku usprawiedliwia zatem wątpliwość dotyczącą znaczenia tych elementów. W opisie czynu Sąd I instancji przyjął bowiem, że oskarżony „zmusił D. I. do wydania mu kwoty 5000 zł oraz dokumentów, którymi nie miał prawa wyłącznie rozporządzać w postaci dowodu osobistego i legitymacji służbowej funkcjonariusza Policji”, natomiast na stronie 2 motywów orzeczenia znajduje się ustalenie, że „S. D. odebrał wrywając z dłoni D. I. legitymację służbową Policji i zmusił do wydania mu dowodu osobistego (...)”.

Nie kwestionując zatem poglądu, iż o treści wyroku skazującego przesądza część dyspozytywna wyroku, nie sposób - w wypadku istnienia sprzeczności opisanego wyżej charakteru - uznać, że nie stanowi ona rażącego naruszenia prawa, mogącego mieć wpływ na treść wyroku. Nie można bowiem zaakceptować stanu, w którym element czynu, stanowiący przy tym znamię przestępstwa, inaczej zostaje ustalony w części dyspozytywnej wyroku, inaczej zaś w ustaleniach faktycznych zawartych w części motywacyjnej. Takie uchybienie Sądu nie ma jedynie formalnego charakteru, wszak motywy Sądu mają być odzwierciedleniem wyników sędziowskiej narady nad rozstrzygnięciem, zaś uzasadnienie powinno wskazywać logiczny proces, który doprowadził sąd orzekający do określonych wniosków w przedmiocie winy, jej zakresu i kary.

Zgodzić się również należy ze skarżącym, iż Sąd Rejonowy zbyt lakonicznie odniósł się do wyjaśnienia podstawy prawnej skazania. Tymczasem na konieczność właściwego wyjaśnienia przez Sąd podstawy prawnej wydanego wyroku wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy (m. in. Wyrok SN II KR 25/83, OSNPG 1984, nr 3 poz. 17), stwierdzając, iż „uzasadnienie wyroku winno zawierać także wyjaśnienie podstawy prawnej zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia i wskazywać, dlaczego dany pogląd prawny uznaje sąd za trafny i z jakich powodów, przy czym niewystarczające jest tylko wymienienie zastosowanych przepisów, ale należy wyjaśnić przyjęty sposób ich wykładni i zastosowanie”. W związku z powyższym, w ocenie Sądu Okręgowego, należy zauważyć, iż w sytuacji, w której uzasadnienie wyroku Sądu meriti nie czyni zadość powyższym wymogom, to kontrola odwoławcza tego orzeczenia jest utrudniona, a nawet jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, wręcz wykluczona. Należy bowiem zauważyć, iż Sąd Rejonowy podejmując próbę ustosunkowania się do problematyki związanej z kwalifikacją prawną zachowań oskarżonego jedynie ogólnie stwierdził, że „środkiem zmuszania z art. 191 § 1 kk jest również groźba bezprawna, która obejmuje zarówno groźbę karalną jak i groźbę spowodowania postępowania karnego lub rozgłoszenia wiadomości uwłaczającej czci zagrożonego lub jego najbliższych”. Zupełnie poza rozważaniami Sądu pozostały jednak ważne z punktu widzenia odpowiedzialności karnej oskarżanego kwestie wynikające z treści art. 115 § 12 kk, a mianowicie, że przez zagrożenie spowodowaniem postępowania karnego należy rozumieć postępowanie karne lub karno-skarbowe, nie jest natomiast groźbą bezprawną zagrożenie spowodowaniem innego postępowania (cywilnego, administracyjnego, dyscyplinarnego itp.). A ponadto nie stanowi groźby bezprawnej zapowiedź spowodowania postępowania karnego, której wyłącznym celem jest ochrona prawa naruszonego przestępstwem. Nie sposób również uznać za wystarczające uzasadnienie Sądu w zakresie kwalifikacji czynu I w zb. z art. 276 kk skwitowane jednym zdaniem, iż „odbierając dokumenty pokrzywdzonemu, oskarżony dokonał ich fizycznego usunięcia, które to znamię należy interpretować jako bezprawne

pozbawienie ich władztwa przez osobę do tego uprawnioną z art. 276 kk”. Tym samym brak ustosunkowania się, w niniejszej sprawie, przez Sąd I instancji do kwalifikacji prawnej czynu przypisanego S. D., uniemożliwia Sądowi Odwoławczemu przeprowadzenie kontroli odwoławczej zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się natomiast do czynu II przypisanego oskarżonemu wskazać należy, że choć Sąd Okręgowy podziela w tym zakresie ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd meriti, nie mniej jednak, jak słusznie zauważył apelujący, czyn ten jest ściśle powiązany z zarzutem z pkt I, dlatego wobec uchylecia wyroku w zakresie czynu I zasadnym jest również ponowne przeanalizowanie okoliczności związanych z czynem II. W szczególności, iż z motywów zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd I instancji wymierzając S. D. karę za czyn z art. 233 § 1 kk powołał się jedynie na dotychczasową niekarność oskarżonego oraz pozytywną opinię środowiskową, zupełnie pomijając stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, a przede wszystkim motywację oskarżonego. Nierozważenie tych okoliczności mogło również rzutować na odmienne rozstrzygnięcia merytoryczne. Dlatego i w tym przypadku zachodzi konieczność ponownego przeanalizowania materiału dowodowego.

W świetle tych okoliczności, zdaniem Sądu Okręgowego, zaistniały dostateczne przyczyny uzasadniające uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy przeprowadzi postępowanie dowodowe kierując się uwagami poczynionymi powyżej oraz dbając tym razem o wnikliwe rozważenie wszystkich okoliczności zaistniałych w przedmiotowej sprawie, dokona oceny wszystkich dowodów, ustali prawidłowo stan faktyczny, zakwalifikuje go prawidłowo pod względem prawnym, a następnie wyda wyrok i stanowisko swoje uargumentuje tym razem zgodnie z wymogami kpk, w wypadku konieczności sporządzenia uzasadnienia.

W związku z powyższym na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk i 456 kpk Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.